

פרשת קרח – "חכמות נשים בנתה ביתה"

א. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קט עמוד ב – קי עמוד א

אמר רב: און בן פלת אשתו הצילתו, אמרה ליה: מאי נפקא לך מינה? אי מר רבה – אנת תלמידא, ואי מר רבה – אנת תלמידא. אמר לה: מאי אעביר, הואי בעצה, ואשתבעי לי בהדיה: אמרה ליה: ידענא דכולה כנישתא קרישתא נינהו, דכתיב +במדבר ט"ז+ כי כל העדה כלם קרשים. אמרה ליה: טוב, דאנא מצילנא לך. אשקייתיה חמרא, וארויתיה, ואנניתיה גואי, אותבה על בבא, וסתרתה למזיה, כל דאתא חזיה, הדר. ארהכי והכי אבלעו להו.

איתתיה דקרח אמרה ליה: חזי מאי קעביר משהו איהו הוה מלכא, לאחור שווייה כהנא רבא, לבני אחוריה שוינהו סגני דכהנא, אי אתיא תרומה – אמר תיהוי לכהן, אי אתו מעשר דשקילתו אתון – אמר הבו חד מעשרה לכהן, ועוד דניין ליה למוזיכו ומיטלל לכו כי כופתא, עינא יחב במוזיכו. – אמר לה: הא איהו נמי קא עביר! – אמרה ליה: כיון דכולהו רבותא דידיה, אמר איהו נמי +שופטים ט"ז+ תמת נפשי עם פלשתים. ועוד: דקאמר לכו עבדיתו תכלתא, אי סלקא דעתך תכלתא חשיבא [מצודה] – אפיק גלימי דתכלתא וכסינהו לכולהו מתיבתך! היינו דכתיב +משלי י"ד+ חכמות נשים בנתה ביתה – זו אשתו של און בן פלת, ואולת בידה תהרסנה – זו אשתו של קרח. +במדבר ט"ז+ ויקמו לפני משה ואנשים מבני ישראל חמשים ומאהים – מיוחדים שבעדה, קראי מועד – שהיו יודעים לעבר שנים ולקבוע הדשים, אנשי שם – שהיה להם שם בכל העולם. +במדבר ט"ז+ וישמע משה ויפל על פניו, מה שמועה שמע? – אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: שחשדוהו מאשת איש, שנאמר +תהלים ק"ו+ ויקנאו למשה במחנה. אמר רבי שמואל בר יצחק: מלמד שכל אחד ואחד קנא את אשתו ממשה, שנאמר +שמות ל"ג+ ומשה יקח את האהל ונסה לו מחוץ למחנה.

ב. במדבר פרק טז

(ה) וידבר אל קרח ואל כל עדתו לאמר בקר וידע יקנך את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו ואת אשר בו קריב אליו:
(ו) זאת עשו קחו לכם מחותות קרח וכל עדתו:
(ז) ותנו בהן אש ושימו עליהן קטרת לפני יקנך מחר והיה האיש אשר יבחר יקנך הוא הקדוש רב לכם בגי לוי:

ג. רש"י במדבר פרק טז פסוק ו

(ו) זאת עשו קחו לכם מחותות – מה ראה לומר להם כך, אמר להם בדרכי הגוים יס ניומוסים הרבה וכומרים הרבה ואין כולם מחקבלים צניח אחד, אנו אין לנו אלל ה' אחד, ארון אחד וחורה אחת ומזבח אחד וכחו גדול אחד ואחס מלחיס וחמיסיס איס מנכקיס כהונה גדולה, אף אני כולה ככה, הא לכס חקמיס חניב מכל, היא הקמרה החכיבה מכל הקרבנות וסס המוח נחון כחוכו סבו נקרפו נדכ ואכיוהו, לפיכך חמרה צהס והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש, כנר הוא בקדושתו. וכי אין אנו יודעים שמי סינכר הוא הקדוש, אלל אמר להם משה הריני אומר לכס שלל חחיינו, מי סינכר צו ילל חו, וכולכס אוכלים:

ד. דברי הימים ב פרק כו

(טז) ויכתובתו גבה לבו עד להשחית וימעל ביקנך אליהו ויבא אל היכל יקנך להקטיר על מזבח הקטרת:
(יז) ויבא אחיו עזריהו הכהן ועמו כהנים ליקנך שמונים בגי חיל:

(יח) ויעמדו על עזיהו המלך ויאמרו לו לא לך עזיהו להקטיר ליקנך כי לכהנים בגי אהרן המקדשים להקטיר צא מן המקדש כי מעלת ולא לך לכבוד מיקנך אליהם:

(יט) ויעף עזיהו ויבדו מקטרת להקטיר ובעפו עם הכהנים והצרעת זרחה במצחו לפני הכהנים בבית יקנך מעל למזבח הקטרת:

(כ) ויפן אליו עזריהו כהן הראש וכל הכהנים והנה הוא מצרע במצחו ויבהלוהו משם וגם הוא נדחף לצאת כי נגעו יקנך:

(כא) ויהי עזיהו המלך מצרע עד יום מותו וישב בית החפשות החפשית מצרע כי נגזר מבית יקנך ויזתם בנו על בית המלך שופט את עם הארץ:

ה. רש"י דברי הימים ב פרק כו פסוק טז

ויצא אל היכל ה' – קאמר נאה למלך לכרה למלך הנכוד:

ו. תורת חיים מסכת סנהדרין דף קי עמוד א

ובספר הזוהר כתוב דנשמתו של משה מגולגלת היתה מנשמתו של הבל והסימן מש"ה מש"ה ש"ת ה"בל ובספר הציוני פ' קרח משמע דנשמתו של קרח מגולגלת היתה מנשמתו של קין וזה לשונו שם אבאר ברמיזה כאשר קבלתי דע איש המעיין שהוא סוד שופך דם האדם באדם באותו אדם עצמו וההרוג הורג את הורגו ע"ד דאטפת אטפוך וכו' וכן הבל הרג קין בימי משה ומיתת קרח נמי בבליעה מדה כנגד מדה ידוע ובקרח חקר ודרש בשתי שים ערב ותמצא סוד מופלא עכ"ל.

ז. בראשית פרק ד

(א) והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין ותאמר קניתי איש את יקנך:

(ב) ותסוף ללדת את אחיו את הבל והיה הבל רעה צאן וקין היה עבד אדמה:

(ג) והיה משק ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה ליקנך:

(ד) והבל הביא גם הוא מבכרות צאנו ומחלבהן וישע יקנך אל הבל ואל מנחתו:

(ה) ואל קין ואל מנחתו לא שעה ויחר לקין מאד ויפלו פניו:

(ו) ויאמר יקנך אל קין למה חרה לך ולמה נפלו פניך:

(ז) הלא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רבץ ואלין תשוקתו ואתה תמשל בו:

(ח) ויאמר קין אל הבל אחיו והיה בהיותם בשדה ויקם קין אל הבל אחיו והרגהו:

(ט) ויאמר יקנך אל קין אי הבל אחיך ויאמר לא ידעתי השמר אחי אנכי:

(י) ויאמר מה עשית קול דמי אחיך צעקים אלי מן האדמה:

(יא) ועתה ארוור אתה מן האדמה אשר פצתה את פיה לקחת את דמי אחיך מינד:

(יב) כי תעבד את האדמה לא תסוף תת כחה לך נע ונד תהיה בארץ:

ח. בראשית רבה (וילנא) פרשת בראשית פרשה כב

ז ויאמר קין אל הבל אחיו והיה בהיותם וגו', על מה היו מדיינים, אמרו בואו ונחלוק את העולם אחד נטל הקרקעות ואחד נטל את המטלטלין, דין אמר ארעא דאת קאים עליה דידי, ודין אמר מה דאת לביש דידי, דין אמר חלוץ, ודין אמר פרח, מתוך כך ויקם קין אל הבל אחיו והרגהו

ט. בראשית רבה (וילנא) פרשת בראשית פרשה כב

ה ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה' מן הפסולת, לאריס רע שהיה אוכל את הבכורות, ומכבד למלך את הסייפות, והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן

י. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קפ עמוד ב

ויקח [קרח] אמר ריש לקיש: שלקח מקה רע לעצמו. קרח - שנעשה קרחה בישראל, בן יצהר - בן שהרתיח עליו את כל העולם כצהרים, בן קרח - בן שהקרה שיני מולידיו, בן לוי - בן שנעשה לויה בניהנם.

יא. רש"י מסכת סנהדרין דף קט עמוד ב

שעשה קרחה בישראל - שנבלעו.

יב. מסכתות קטנות מסכת אבות דרבי נתן נוסחא א פרק לא

[רבי יוסי הגלילי אומר כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בארץ ברא באדם] משלו משל למה הדבר דומה לאחד שנטל את העץ ומבקש לצור צורות הרבה ואין לו מקום לצור ויש לו צער. אבל המצייר בארץ [מצייר] והולך ומבדיל הרבה הרבה. אבל הקדוש ברוך הוא יהא שמו הגדול מבורך לעולם ולעולמי עולמים בחכמתו ובתבונתו ברא את כל העולם כולו וברא את השמים ואת הארץ עליונים ותחתונים ויצר באדם כל מה שברא בעולמו. ברא חורשים בעולם וברא חורשים באדם זה שערו של אדם...

יג. בראשית פרק כה פסוק א

וַיִּסַּף אֲבָרְהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וַיִּשְׁמָה קְטוּרָה:

יד. רש"י בראשית פרק כה פסוק א

(א) קטורה - זו הגר, ונקראת קטורה על שם שנאים מעשיה כקטרת ושקטרה פמחה שלא נזווגה לאדם מיום שפרשה מאברהם:

טו. רמח"ל - דעת תבונות - פיסקא קס

ואודיעך ענין עמוק בזה, והוא, כי הכבוד העליון הוא השורה בכל מקום, והוא המחיה את כל הנמצאות, והעיד הכתוב (נחמיה ט, ו), "ואתה מחיה את כולם", ועל כן נאמר (ישעיהו ו, ג), "מלא כל הארץ כבודי". ואמנם, העוונות של בני האדם מרחיקים הכבוד מן התחתונים, והוא ענין שנאמר, (ישעיהו נט, ב), "כי אם עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלוהיכם". ולהפך, הזכיות משכינים הכבוד בתחתונים, והוא ענין (שמות כה, ח), "ושכנתי בתוכם". והנה, הכבוד עצמו מתעלה ומתרומם בהיותו שוכן בתחתונים. וכבר אמרו ז"ל (יומא לח. וסוף פרקי אבות), "כל מה שברא הקב"ה בעולמו. לא בראו אלא לכבודו". ובגלות נאמר (איכה א, י), "וילכו בלא כח לפני רודף", לפי שהיה הכח העליון רחוק מהם, וכענין (במדבר יד, ט), "סר צלם מעליהם". ובהגאל ישראל נאמר (ישעיהו ס, א), "וכבוד ה' עליך זרח", ואז הכבוד עצמו יתרומם, וזה פשוט..

ואמנם עליו של הכבוד געשה מכח כל הנמצאות כולם למיניהם, כל אחד לפי הפעולה המיוחדת לו. וזאת היתה כוונתו של הכהן בעשותו עבודת הקרבנות, בפרט בקרבן התמיד, שנאמר בו (במדבר כה, ב), "את קרבני לחמי", שהוא מה שמקריבים לפניו ית' בכל יום מה שנוגע לו. וזאת היתה חכמה גדולה שהיו הכהנים צריכים להתחכם בה, להיות נגשים אל ה' ית' בעד כל ישראל, ושתהיה עבודתם רצויה באמת. ועל כן נאמר (מלאכי ב, ז), "כי שפתי כהן ישמרו דעת, ותורה יבקשו מפייהו" וגו'. והיו מכוונים לקשר כל הנבראים בבורא, ויודעים מה שצריך להשלמת ענין זה, ומכוונים בכל הפרטים המצטרפים, שהם סדרי העבודה בכל עניני הקרבן, וזריקת הדם, וכהקטרת הקטורת, כולם עשויים לסתרים עמוקים להשלמת כל הנמצאות בהדבקם בבורא ית"ש. וביאור זה הדבר מרחיק והולך מאוד, אך אין כאן מקומו. ואמנם הכוונה הכללית הוא לקשר כל הנמצאים, התחתונים והעליונים שעל גביהם, כולם בכבוד העליון, שנאמר בו (ירמיהו כג, כד), "הלא את השמים ואת הארץ אני מלא", וזה באותם הסדרים המתוקנים לזה. וזה בבחינת עבדים המתקבצים תחת צל אדוניהם.:

טז. תלמוד בבלי מסכת כריתות דף ו עמוד ב

א"ר חנא בר כונא א"ר שמעון חסידא: כל תענית שאין בה ממושעי ישראל אינה תענית, שהרי חלבנה ריחה רע, ומנאה הכתוב עם סממני קטרת.